

Яофшэн джыри нахъ¹ агъэльэшынэу къариуагъ

Адыгэ Республикаам хэгъэтуу клоцI ЯофшэмкI и Министерствэ иколлегие игъээчтэйгээ зэхэсигто тыгъуас илагъ. Къулукъум 2016-рэ ильэсүү Яофу ышагъэр зэфхысыжыгъэним ыкчи къихэгъ ильэсүү шээрэлтэй зыфигъеуцужыхэрэм ар афэгъхыгъагъ. Зэхэсигтэй иофшэн хэлэжьагъэх Адыгейим и Лышхъэ ишшээрэлхэр пээльэ гъэнэфагъэкI зыгъэцкIэрэ Къумпыл Мурат, республикам ихэвзэгъецу ыкчи хэбзэухумэкIо къулукъухэм япащхэр, нэмийкIхэри.

Иофхъабзэм Къумпыл Мурат пэублэ пасальэ къышишызэ, блэкыгъэ ильэсүү министерствэм иофшо зэргицэеклагъэр къариуагъ, ашкэ полицием икуулукъушшэхэм афэрэзэгээ. Цыфхэм яфитынгъэхэр, къэралыгъом ишынгъончагъэ къэухумэгъэнхэм, икыгъэ ильэсүү шыгъэхээ хэдзынхэр рэхьатэу зэхэгъэнхэм полицием иофшшэхэм ялахьышхо зэрахэлтым къыкигъетхыгъ. Экстремизмэм епхыгъэ бээджэшшагъэхэр республикам къымыхууханхэм, аш ныбжыкъэхэр хэшагъэ мыхунхэм, джащ фэдэу тигъогухэм къатехуухъэрэ хуягъэ-шагъэхэм, ахэм ахэуадхэрэм япчагъэ нахъ макэ шыгъэхэм пытагъэ хэлтэй укъялоплэн фаеу ылтыгъагъ. Гэхъагъэхэм адаклоу, щыкагъэу, гумэкыгъо щыгъэхэм ядэгъэзэжын министерствэм иофшшэхэм анаэтырагъетынэу къафигъэптигъ. Нэүжүм гущыгъ ыштагъ АР-м хэгъэтуу клоцI ЯофшэмкI иминистрэ ишшээрэлхэр пээльэ гъэнэфагъэкI зыгъэцкIе-

ахэм ашыщэу 16-р — укыгъэ яофх, 1716-р — тигъоним, 348-р — къольхэ тын-ыхынхэм япхыгъэх. Экономикэм ылъеныхокэ бээджэшшагъэ 71-рэ агъэунэфыгъ. Уголовнэ яоф 3884-м щыщэу зэхахын альэ-кыгъэр 886-рэ, хыкумым яоф 824-рэ йеклагъэхагъ, адрэ къенагъэхэр къызэтырагъеуцагъэх. Мыш фэдэ зэфхысыжхэм уагъэрэзэнэу зэрэшмытыр М.Брантэм къариуагъыкI а лъеныхохэм афэгъэзэгээ постэумы яофшэн агъэлэшынэу къафигъэптигъ.

Наркотикхэм ягъэзекон епхыгъэ бээджэшшагъэ 224-рэ Адыгейим щагъеунэфыгъ, 2015-рэ ильэсүү агъэлэхэдээ 245-рэ хууьштигъэх. Общественэ чынгэхэм ыкчи урамхэм бээджэшшагъэ 958-рэ ашызэрхагъ, ыпэрэ ильэсүү егъэ-

шагъэхэм, а пчагъэр нахьыб. Полицием икуулукъушши 6-мэ альэнхококэ уголовнэ яоф 41-рэ къызэуахыгъ. 2016-рэ ильэсүү республикам игъогухэм хуягъэ-шагъэ 506-рэ къатехуухъагъ, ахэм нэбгыри 119-рэ ахэкодагъ, нэбгыре 595-мэ шьобжхэр атешагъэх хуягъ. Мышкэ гумэкыгъо щылэр зэрэммыакIэр къыхигъэшызэ, тигъогурыкъоныр щынэгъончээнимкIэ Къэралыгъо автоинспекцием и ГээорышилапIэ иофшэн джыри нахъ ыгъэлэшын фаеу ылтыгъагъ. Оперативнэ яофшэнхэм тигъенхэм автобусын таатыгъагъ. Адаклоу, гумэкыгъохем министрэх ишшэхэм зыгъэцакIэрэд къатегуущыагъ, анахьэу анаэ зытагъагъетхэр къыгъэнэфагъэх.

— Республикаам щылсэурэцыфхэм ярэхьатыгъэ, яшы-

нэгъончагъэ къетуухумэнэ, бээджэшшагъэ зезыхъэхэрэм атэфэрэ шээдэкэлжыр ядгэхъынир типшээрэль шхъяаэх. Ад къидэтгэлтийээ тиофшэн дгээлэсэн фае. ЫлпекIэ къызэрэслуагъэу, оперативнэ яофшэнхэм ильэнхэм зырэзхэмкIэ гумэкыгъохэр тиэх, ахэр мы ильэсүү дэдгээзэжынхэм тигнаэ тедгээтийн фае, — къылыагъ Брантэм Мурадин.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, АР-м и Ашшээрэхъын и Тхъаматэу Трахью Аслын, республикам ипрокурор шхъяаэу Василий Пословскэр, щынэгъончээнимкIэ федеральнэ къулукъум и ГээорышилапIэ Адьгейим щылэр ишшэхэм илаажыгъ. Адаклоу, гумэкыгъохем министрэх ишшэхэм зыгъэцакIэрэд къатегуущыагъ, анахьэу анаэ зытагъагъетхэр къыгъэнэфагъэх.

Ильэсүү къыклоцI анах чанеу яоф зыгъэхээ къулукъушшэхэм ашыщхэр къыхагъэшыгъэх. АР-м и Лышхъэ ирэзэнхэгээ тхылхэр, республикам и Парламент ишшэхэм ыкчи рэзэнхэгээ тхылхэр, ведомствэх итэн лялпэхэр, медальхэр ахэм афагъэшшошагъэх.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.
Сурэхэр А. Гусевым тигрихыгъэх.

Граждан обронэмкIэ, ошэ-дэмышигэ тхъамыкIагъохэр къэмыхъэхуухъэнимкIэ ыкчи ахэм къыздахъыгъэхэр дэгъэзэжыгъэнхэмкIэ, машшом зыкъемыгъэштэгъэнимкIэ, цыфхэм псыххохэм щынэгъончагъэ щыгъяиэнимкIэ 2016-рэ ильэсүү Яофу ашагъэмкIэ ыкчи 2017-рэ ильэсүү шээрэлтэй зыфагъеуцужынхэмкIэ АР-м граждан обронэмкIэ и ГээорышилапIэрэ РСЧС-м АР-мкIэ ичилгээ къутамэрэ япащхэм АР-м и Правительствэ зычэт Унэм зэхэсигто тыгъуас щыгъяагъ.

Щытхъу хэлъэу къулукъур ахы

Иофхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Лышхъэ ишшээрэлхэрэ пээльэ гъэнэфагъэкIэ зыгъэцакIэрэ Къумпыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, Урысюм и МЧС и Кыблэ шыольыр гупчэ ишшэхэм зыгъэцакIэрэ Станислав Ропотовыр, АР-м ипрокурорэу

Василий Пословскэр. Джаш фэдэу зэхэсигто хэлэжьагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, къэралыгъо хэбзэгъэцакIэрэ къулукъухэм, муниципальнэ образованиехэм япащхэр, нэмийкIхэри.

Зэхэсигто хэлажьэхэрэм шуфэс гущыгъэмкIэ закынфишээзагъ Къумпыл Мурат. Ошэ-

дэмышигъэ зыхэл хуягъэ-шагъэ къызыхуукэ цыфхэм азэу ѹлпэгъу къафэхуухэрэм мы къулукъур зэрашыщыр, мыш иофшшэхэм нэбгыре мин пчагъэх къызэрэгжэнэхырэд щытхъуукэ афильэгъу. Гэхъагъэяа эхэм адаклоу гумэкыгъоу,

(ИкIеух я 2-рэ н. ит).

Яамалхэм ахэхъо

Зэуухыгээ яхъзэхэль обществэу «Ростелеком» зыфиорэм оптикэ шыклем тэтэу къатыбэу зэтет унэхэр зэрэпагъэнагъэхэм фэдэу чыльэ унэхэри рагъежьагъэх.

Аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ хэхъоныгъэу ялхэм заштыгушыгъэхэ пресс-зэлүкэе мы мафхэм «Ростелекомым» зэхицагь. Краснодар краим ыкы Адыгэ Республиком иоф ашызышэрэ журналистхэм alyktagъэх, ялофхэм язытет щагъэгъозагъэх.

«Ростелекомым» цыфхэм ыкы организациехэм зэпхынагъэм ифэло-фашлэхэр афегъэцакъэх. Интернетым хэхъанхэр, телефон зэпхынагъэр, интерактивнэ телевидениер, нэмыхи амалхэр аргъэгъотых. Ащ тамыгъэу илээм цыфхэм яшыгъэл-псэукэ нахьышу шыгъэным зэрэфэорышлэрэд кьеушыхьаты. Сыдигуу къэбар гэшлэгэйон цыфхэм зэхахын альэкъиним, алэ къихащыр нахьыбэ хууным япхыгъэу тхъакуумэ фэдэу шыгъэе тамыгъэ къихахыгь.

«PON» зыфалорэ технолог

гиемрэ аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ фэло-фашлэхэмрэ псэуплэу Родниковскэм рагъэгъотыгъэх. Пстэумки непэрэ мафэм ехуулэу мыш фэдэ шыклем тэтэу Краснодар краим ыкы Адыгэим арт унэ 30 пагъэнагь. Скорость ин зилэ Интернет, цифровой телевидение ыкы нэмыхи фэло-фашлэхэм зэрэгжүүрээрэд чыльэ унэхэм ашыпсэурэ цыфхэм алэклэдгэхъаныр пшъерильэу зыфэдгэуцужьыгь.

Родниковскэм щыпсэухэрэм ыпэкэе къыщытгэгэе фэло-фашлэхэр алэклагъэхъаныр пае «Ростелекомым» километри 7 хуурэ магистральнэ кабель ышагь, телекоммуникационнэ шкаф ыгъэуцугь. Аш ишугаагъэе мыш щыпсэухэрэм зэклэми Интернетым епхыгъэ фэло-фашлэхэр, интерактивнэ телевидениер, телефоныр агъэфдэн амал агъотыгь.

— Непэрэ мафэм ехуулэу «PON» зыфалорэ фэло-фашлэхэр Адыгэим щыпсэурэ абонент 1400-м ехуумэ агъэфдэ, — къытуягь зэуухыгэ яхъзэхэль обществэу «Ростелекомым» икъутамэу Краснодар краим ыкы ишаа игуадзэу Ирина Косаревам. — Нэмыхи районхэм инфраструктурэ ашы-

тэшьши ыкы оптикер изыщненуу фаеу къытэуалэрэм хэхъо. Джырэ уахтэм ехуулэу ахэм япчагъэе мини 3-м ехуу. Къатыбэу зэтет унэхэм аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ фэло-фашлэхэр зэрэгжүүрээрэд чыльэ унэхэм ашыпсэурэ цыфхэм алэклэдгэхъаныр пшъерильэу зыфэдгэуцужьыгь.

Родниковскэм щыпсэухэрэм ыпэкэе къыщытгэгэе фэло-фашлэхэр алэклагъэхъаныр пае «Ростелекомым» километри 7 хуурэ магистральнэ кабель ышагь, телекоммуникационнэ шкаф ыгъэуцугь. Аш ишугаагъэе мыш щыпсэухэрэм зэклэми Интернетым епхыгъэ фэло-фашлэхэр, интерактивнэ телевидениер, телефоныр агъэфдэн амал агъотыгь.

— Мыш бэрэ сежагь, — къытфелуутэ аэрэу оптикер зыфиращаагъэу, Родниковскэм щыпсэурэ Наталья Поповам. — Аэроромыр къызэрэтблагъэм къыхэгэе Интернетым

зэрифэшьушааю юф ышшэштыгъэп, телефонхэм тэрээзуу къаубытыштыгъэп. Джы «Ростелекомым» ишугаагъэе аш фэдэ гумэкыгь то тиэжъэп. Интерактивнэ телевидениер, Интернетыр, телефоныр унэм итшагъэх ыкы ахэм юф зэрашлэрэм тегъэрээз.

Наталье къызэриуагъэмкэе, унэм исхэм зэклэми Интернетым агъэфдэ. Анахьэу ар къызэшхъалэрэр якалэу гурт еджа-пэл эм чэсээр ары. Сыд фэдэ уахтэ хэхъэнагъэми, скорости-шхо ыгъэуцугь Интернетым юф ешиэ. Унэм къызэрэращаагъэм сомэ 7900-рэ лытгэжъэр, ау тигшыгъэгь къызэрэхигъэшчирэмкэе, къэгъожырэп. Уасэр мээз заулэрэ яптыжыын пльэкыщт.

Журналистхэм гушигэгъу къызэфэхъу уж Наталья Поповам иунэ ит Интернетым юф зэришлэрэр къытигъэлэгъэгь. Нэужым «Ростелекомым» ыпэкэе гухэльэу илхэм тащагъэгъозагь.

«Ростелекомым» пшъериль шхъалэу зыфигъэуцужьырэр къеоллэрэе цыфхэр ыгъэрэзэнхэр, ахэм язывгээсэфыгь охытэ зэрэфахэм фэдэу агъэ-клон амал аригъэгъотынэр ары. Непэрэ мафэм аш дэмшхъахыхъэх, агу етыгъэу ялофшэн зэрэгжэцакъэрэм къышамыгъэ-къэнэу, ыпэкэе рагъэхъунэу тэгүгэе, ары къэс тэ тишигээгъэгь къытшхъэлэпэйт фэло-фашлэхэр нахь ыашлэх мэхъух.

ГҮҮНЭЖЬЫКЬО Сэтэнай.

Джэгуплэхэр зэфэшыгъэнхэ фае

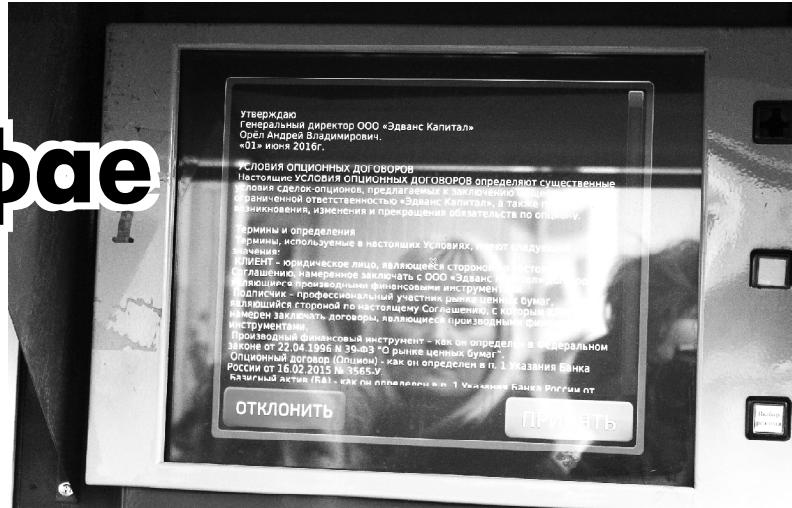
Урысые Народнэ фронтым ишьольыр къутамэу Адыгэим щыгэхэм хэбзэнчъеу къызэшуахыгъэ джэгуплэхэр автоматхэм анаэ атырадзагь.

Щыгэхэм иактивистхэм хэбзэ-ухумаклохэм джэгуплэхэм ялоф зэхажынэу зафагъэхэзагь. Урысыеемкэе мыш фэдэ чыпэхэр зыдэтын фитхэр Алтайскэ, Краснодарскэ, Приморскэ крайхэр ыкы Калининград шъольырыр арых. Адыгэир ахэм ахэтэп, арэ щытми, республикэм джэгуплэхэр автоматахэр зычэлт чыпэхэр къышызэуахых.

Нахь игээжэлтигъэу мы юфыр зэхажынэм фэшлэхэм къагъэнэфгээ чыпэхэм иактивистхэр ашыгъэх. Ахэр

мыекъуалэ бэу зэрэдэхэр нэрийлэгъу афэхүгь. Ауплэ-клюхэхэм ашыгъу зым зэфэдэ сурэтиш мониторым къыридзэмэ, теклонгыгъэр къытдыхынэу ары зэрэштэйр. Джэгуныр рамыгъажээзэ зэзэгъынгъээм къэхэн фаеу мэкъэгъэлум тетхагъэми, арэущтэй ахьщэ дальханэу юф щызышлэрэм къари-уагь. Нэмыхи джэгуплэхэм илофышиэ къызэриуагъэмкэе, таакыкытлы пэпчь потореим урьдгэгун пльэкыщт.

Активистхэм нэрийлэгъу къафхэхүгь джэгуплэхэм чыпэхэм

юф зэрашлэрэр, ахэр хэбзэнчъеу альйтэх ыкы зэфашыжынхэм пылтыштых. Ашкэе АР-м и Прокуратурэ, АР-м хэгъэгүү клоцл юфхэмкэе и Министерствэ зыфагъэзагь.

Джэгуплэхэм афэгъэхыгъэе улпэлкунэу ашыгъэхэр зыщызэфахысыжыгъэ зэхахьэ мы мафхэм Народнэ фронтым щылаагь. Хэбзэхумаклохэр ыкы къулыкыу зэфэшхъафхэм ялты-клохэр аш хэлжэлэгъэгүүн зэрэфаар юфхъабзэм къышы-уагь. Къелэцыклюхэр аш ѿхуумэгъэнхэ фае. Ишылагъэхэм, общественникхэр къулыкъушлэрэм ыашлэгъу зэрафэхъуштхэр къауагь.

Джаш фэдэу мы аужырэ ильэхэм Интернетым къызфагъэфдээзэ наркотикхэр къызлахъа-хэрэхэ хуугъэ. Ахэр зыщащэрэ сайтхэм ярекламэхэр чыпэхэм зэфэшхъафхэм къатыратхэхэу аублагь. Унэ дэлхийн, хэхыр зэрэль бакхэм, асфальтным инхэу ахэр атетхагъэх. Мы гумэкыгьом зэрэпшүүкштхэм еусагъэх, зэхэгүүшлэгъэх. Нэмыхи юфыгъохэри зэхэснэйм къышаалэтигъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

ХЭКУЖЬЫМРЭ

Адыгэ тхэклошхоу Мэцбашэл
Исхъакъ кызыэтынэкыгъэ иль-
сым ыкӏэхэм мэфэ заулэрэ
Тыркуем щылагъ. Ар Стамбу-
ли, Дюзджи, Адабазари, Бурси
цыфыбэмэ ащыуклагъ, гущы-
лэгъу ащафэхъугъ, итхылтэмэ
афыкӏетхажьыгъ. Султанбейли
къэлэ мэрми, культурэмрэ ту-
ризмэмрэкӏе Стамбул иадми-
нистрации ипаци рагъблэгъягъ.
Талэкӏе адыгэ литературамрэ
тырку литературэмрэ нахъ нэ-
lyасэ зэфэшыгъэнхэм, язэфы-
щытыкӏе зегъэужыгъэным
ишуагъэ езыгъэкъышт юфыгъомэ
атегущылагъэх. Хэкужыимрэ
Тыркуем щыпсэурэ хэхэс ады-
гэхэмрэ азфагу нахъ зэпхыны-
гъэ иль зэрэхъуштэм а зэу-
кӏэгъухэм гүгъэшхо къыуаты.
Мэцбашэл Стамбул щыригъэ
зэукигъу пчагъэмэ сэри
сахэтынэу синасып къыхыгъ.

Мэшбэшэ Исхъякъ сэ ыпэм пэшборыгъэшь шлош лъэпсэнчэ тIэкly фысиIэу, «советымкэ нахь мапльэштын» cloy, ащ фэдашъокIэ сепльэу си-щытыгъ. Ащ къышмыуцуу, «пэ-сэрэ Советри джырэ Урысы-ери зафэу, икъоу къыгъельэ-гъонхэу фээшшокIырэпштын» clozэ, сегупшысэштыгъэ. Ащ къыхэкъыкIэ нахь нэүасэ зы-фэсшынэу сигу къысиошты-гъэп, сигулшысэ-зэхашэ зэб-

лысигъэхъунэу сыгүгъэштыгъэп.
Ау Мэшбэшлэ Ихъякъ зыкъы-
зэригъэльэгъуагъэр, къыыга-
тъэхэр, итхыгъэхэр къыдэслы-
тэхээз, сугупшысэ-зэхашлэ
зысэуплъекүжым, мы мэфэ
заулэм сызыхэтыгъеу, синэ-
гу клэкыгъэхэм зэфэхьысы-
жьеу сагъэшыгъэр нахь гуе-
тыныгъэ фысиileу сызыльып-
лъэштитгъэ адигэ лъэпкыим
«идунанту» зэфэзгъэклон, зэс-
пхын слъэкыиенэу адигэ тхэкло-
шом сызарышыгъэр ары

**«Зы лъэпкъ —
зы къэрал»**

Апэрэмкілә къыхэгъэшыпхъэр адыгэ лъэпкъым ежым инүэ щытыкіл-гъэпсыкіләхэр иләх нахь мышшэмз, зихэку зэрагъэбгын-нэгэ лъэпкъ постэуми а зэфэдэ унаеу ялагъэхэр зэхъокылых. Ахэм анах шъхьаläмэ зэу ашыц зыдэктöгтэ хэгъэгум зыщгъяштэн Йофыгъор. Амал зэрагбютэй агъэзэжийн фэгъэхыгъэ гупшысэ агу ильми, ар зэу къэхъунеу зэрэшьмытыр lypk'løy къэнафэшь, «гъэзэжжын» гупшысэр зыфигъяшшхапэшт гугье къодыеу къэнэжбы. Зы бгъумкі, ишлэжь зыгъэпсэущт гугье-гупшысэ нэшшоштыр, адэр бгъумки зыщгъисэурэ чып!эм зырагъэзэгъэн алоэ, гуитушхьыт!уныгъэ зэпэуцум хэхэсхэр къыхэнэх.

Түгээм ё түгээ нэццүм, лъяпкъ хэушхъафыкыгъэм зы бгъумкэ иромантикэ егъашхэми, ушыгэнэм пае узфэнэ-къоцт пкыгъохэм а гүгэ чыжьэхэр члаухъумэх. Ащ фэдэу зыхъурэм, зичыгужъ зэрагъэбгынэгъ лъяпкъмэ, зэкл пломи хъунэу, зыктоцапшыхъажышиш, зыхэсчэмэ, зыщыгэсэ

үхэрэх хэгъэгумэ лъэпкъэу зы-
къарамыгъэлъэгъунэу фаехэу
захагъэткүхъажыныр ахэм
нахь къыхахэу мэхьу

нахъ къыхахъу мэхъу.
Зихкүж зыбынэгъэ лъэп-
къым къыкүре гъогууанэр зан-
къеу клоэр. Сыдэр лъеужи зэ-
фэмыйде шыкIэхэр къахафэхэу
къыхахъы. Хэхэс хъуగъэхэм
«псаоу къэнэжьынхэр», нэмы-
къеу къэплон хъумэ, «тхъамы-
кIэгъошом» къатырищэгъэ
шъобжым емыкIодылIэнхэр,
ежхэм къакIэхъухъажьыщхэр
къаухъумэнхэр зэкIэми ашшэу
щытыгъэмэ, ахэм къакIэльтыкло-
хэрэм якъеухъумэн егъапех,
ар апе рагъашы. Ау хэгъэ-
гоу зэрысхэм еже ильепкъ
къыхигъещу, зэригъэпшэу
зэтыригъэуцо зыхъукIе, къыз-
фигъэфедэрэ гупшисэ ушъхьа-
гъухэм хэхэсхэм яльепкъ къы-
зэрагъэльягъорэри нахъыбэ е
нахъ макэ мэхъу. Хэгъэгум
«зы лъэпкъ — зы къэрал» е
«зы лъэпкъ» зыфэпшотхэр щы-
зыгъэуцунхэу пыльхэр дикта-
тор-тоталитарнэу щытхэмэ,
щыIэн къодыем фэшъхъафрэ
амал зимиIэ хэхэсхэм яльепкъ
аушъэфын фаеу чыыпIе еффех,
чыыхъумбыим фэдэу мэпсэух.
Ау арэу щымытэу, хэтрэ цыиф
лъэпкъи щыIэнэу, зыкыыцигъэ-
лъэгъошунэу фитыныгъэ зы-
щырилэ чыыпIэхэм зихэу къы-
рафыгъэ лъэпкъхэр «диаспо-
ре» щехъуххэшь, яльепкъ щыIэн-
ныгъэ лъагъэкIотэн альэкынэу
амал агъоты.

Лъэпкыр мықидэным, зижузыкъынным имызакъо, ежь зыштыпсөурэ зэманным игъэпсыклиэ ельтытыгъэр бэ. Классический индустриальна лъэхъаным, ащ иполитична формәү «зы лъэпкъ — зы къэрал» шыклем кыргъеүцүре зы гъенамал ага боты.

сакъе, зы ҃ыф зэхэтыкІэ-епльыкІэм илэмэ-псымэхэм ачыл-пэкІе, дунаир зыфаклорэ глобализацие шыкІэм диштэу, зицыхышхъэ пчыагъэ бэу щытльэпкъым темышыхъагъеу льэпкъ зэмыллэужыгъуабэр зэрэздэлсэүщим тэгээлсэхъягъе щылекІэ-псэуклакІэу «пост-модернизмэкІе» узаджэ хьущтлокІэ-шыкІэхэм яштуагъекІе дунаим итыдэрэ чынти льэпкъыр кыышытлэмэу хъугъэ. Ашчдыкыгъо хэхэс льэпкъхэми заужьжын-псэун амал альты.

Диаспорэм фэгъэхыгъэу къетуагъэхэм ямызакоу, хэ-кукыжым къельжыгъэу Хэ-кужым къинэн зыльэкыгъэхэм ашъхээ къырыкыуагъэр, анэгу къэкыгъэхэр нахыбэрэмкэ зэ-фэшъхафых. Зэбгырызынгъэр къызхэкыгъэ «алэрэ тхъамы-клагъор», «шэн-хэбээ зэфэдэр», «зэхахылныгъэ-зэблэгъэнгъэр» язэфэдэ ىбуытыгпэх нахь мы-шэми, хэкум къинагъэхэмрэ зэрбагынагъэхэмрэ алэккэкыгъэ ىофыгъомэ, ютэжмэ, чылэгъо зэдэпсэуке-гъэпсыккэхэм афэ-гъэхыгъэу зэтекынгъабэ, зэшъхэцщыкынгъабэ азфагу къызэрэдахъорэм тарихъир ишыхъат. Сыда зыпоккэ, Хэ-кужым къинагъэхэр, зэклэми алэу, хэкум изыфыгъэ къэ-рал лъэшым зытекиогъэ лъэп-кыир «шэспапкэу» ыштагъэу ары. Анахъеуи «еу» ышлагъэр зымыдэжъэр, ашккэ зызымы-усыжышьурэ къэралым гъэ-сэныгъэ системэр, тарихъир зэрэзэхигъэуцорэм, лъэпкь гъэпсыкаклэу къыштэрэм лъап-сэу фишырэр «щыгыупшэн-щы-тэгыупшэныр», нэмүккэу къэ-плон хъумэ, иккэриккэу тарихъир «тхыжыгъэныр» арышь, тхъамыклагъом къельгъэхэм

амакъэ къырагъэкъыныр ләшләх хъурәп.

**Адыгэхэр,
ермэлхэр,
нэмыкI
лъЭПКъХЭР**

Адыгэмэ ашъхъэ къырыкъогъэ тхъамыкъагъори, ащ къыкъэлтыкъо апэкъекъыгъэ нэмыкъирэ хъазаб зэпэштий-зэхэгъэщаагъэхэри ыпшъэкъэ къыщыхэдгъэштигъэ шыкъе-щытыкъэ лъапсэмэ атетэу къызыгурьдгъэлон тльякъышт. Ар ащ фэдэ тхъамыкъагъо зыпекъекъыгъэу, тарихъимрэ политикамрэ альэнекъоюю нахъыбэрэ зигугъу ашыгъэ ермэлхэм яхэкурысхэмрэ яххэксхэмрэ тызэдяяплымэ, нахъ гурийгъоюу къытфэхъунэу къысцэхъу.

Ятэж чыналъэу щытыгъэ Анатолием 1915-рэ илъэсым рафыгъэ ермэлхэм ялъэпкъ бэнэныгъэ узыхалпъэкэ, апэрэу нэм кыылаорэр апэрэ ллэужхэу рафыгъэхэр зыдафыгъэхэз чынплэхэм закынышамыгъэц ашлонгьоу зэрэхэтыгъэхэр, ау ащыуух къаклэлтыкыогъэ ллэужхэм ялъэпкыыгъэ арагьешшэнэу, арагьэштэнэу зэрэпыйлтыгъэхэм хэтэу ядиаспорэ нахь къэльягьоу зэрэхъугъэр ары. А диаспорэм щыщ ллэужыкылэхэм, «зы ллэпкъ — зы къэрал» гупшысэм иассимиляции политикэ къялыжыхэ къэс ятхыдэ, ялъэпкыыгъэ къэдэнүүхэр, «къыхальзушхъафыкыгъэ шьобжэу» 1915-рэ «ллэпсэрыхыр» къыхыгъэ. Тыркуе Республикин ригъэклокыгъэ текъузэныгъэм, щыгъэгъупшэн, хэгъэт-күхъажын политикэм хэтэу джыре нэс амакъэ къырагьэ-

Адыгейм унэхэр нахь щыптыутых

ИкІыгъэ ильесым тиреспубликэ унакIэу щашIыгъэхэм квадратнэ метрэ мин 225-рэ арыль. Адыгеир нахь псынкIэу псэупIакIэхэр зыгъэпсыхэрэм ахэплъитэнэу щыт. УнакIэхэр зератыгъэхэм янахьыбэм ахэм апкIэ атыгъэп, унажъхэу узщыпсэункIэ щынагъохэм ахэр къачIащыжыгъэх. Унэ уасэр атынэу хъугъагъэмэ, ахъщэшIу аугъоифэ ежэштыгъэх.

Зыщыгпсэун зимылэхэ цыфхэм унэжьхэми унаклэхэми ауасэ ашыгаб. Ары зэрээчтыри. Бэмэ Ioф ашлэрэп, зытухьэнхэ Ioфшалыг агъотырэп. Ioф зышэхэрэми ялэжкапкэ цыккүшь, унэ уасэр аугъоишурэп. Ау къэралыгъом икъелэ зэфэшхъяфхэм унэ уасэхуу ашылхэр зызэбгъяашхэк!э, Мыеекъулэ псэуплэхэр нахь зыщыпнут къалэхэм ахэфэ. Урысылем псэольшынымкэ и

Министерствэ субъектхэм зэклэми
псэуальзэхэм язы квадратнэ метрэ пэпч
усэү фашыимэ хууцтыр кыгыгэнэфагь.
Кийхъэгъэ ильзэсм иапэрэ мэзиц
цыифхэм социальнэ 1эпсыгэйоу къара-
тыщтыр ацт ехыхгээшт. Кызыэралтыта-
гъэмкэ, зы квадрат метрэм, гуртымкэ,
сомэ мин 37-рэ ыуас. Ацт емылты-
тыгъеу уасэхэр къэлэшхөхэм нахь
ашылжаплэх. Унэ уасэхэр кызыэралтыта-

гъэмкэ, Москва квадратнэ метрэ пэпч
сомэ мин 90-рэ щыльтаты. Анахь пыутэй
псэүпір кызызщыпщэфын пльэкыщхэм
ащыцых Къалмыкыр, Ингушетиер, ахэм
Адыгеири ахальтагъ. Тиреспубликэ
псэүпэ квадратнэ метрэм сомэ мин
255670-рэ шыринаасау ары. Ау, ултынхуу

гээкіи аш фэдэ уасэкіе унэ е фэтэр къалэм къыщыбгъотышууцтэп. Статистхэм къызэралорэр унэм щыщ квадратнэ метрэ пэлчъ сомэ мин 32,5-м къыщегъэжъягъэу 36,3-м фэдиз ыуасэу ары.

(Тикорр.).

ХЭХЭСХЭМРЭ

кын алъекىرىغъэп. Яхэкүжъ щигушыىئەنخەу зальекىرىغъэр демократиим фәкорэ лъәбекү цыкىلخەр зыщадзыгъэ, зекىل-хыныенгъэ зэмыйлەужүргъохем амакъэ алъетышью зыхъугъэ лъәхъанхэр ары. Гуфит-шыхъа-фитэу угущыىئىر сидигъуи щи-нэгъончъеу щитыгъэп. Динк Хърант ермәл журналистыр зэраукыгъэр, ашкىл зилажъэ хэлъхэр ильесипши ىپە-циплە хъугъэу зерамыгъэунэфигъэу, зэрэральшьухъэрэр аш ишы-хъат. Ар хэгъекли, Динк Хърант ымакъэ «кызызләтим», Тыркуем щыпсәурэ ермәлхәм ашынбы-бэр аш ыгъещатгъэу, ашъхъэ джыри тхъамыклагъохер кыры-клонхәм щыщынэхەу щитыгъ. Ермәл журналистыр заукым, ахэм зыщынанаپъэхэр къяжгу-ллагъэу алъытагъ. Нәмыклиэ къэпцион хъумә, Тыркуем къин-нэгъэ ермәлхәмрә диаспорәм щыләхәмрә амакъекىل, ялъепкъ зэхашләкىل, къалохэрәм якуп-кылкىл зэтемыфәхәмә, ар бъэ-шләгъонэу щитәп. Ау а зәфә-мыйдэнитгъэхэр кызызәранәкىلә нахъ зэгүрүйонымкә лъәбекъу-шүхэр ашыгъэх, джыри ашых. 1995-рә ильесым къыдагъекىلә рагъяжъэгъэ «Агос» ермәл гъэ-зетэу Динк Хърант зиредак-тор шыхъэллагъэм лъашеу ишүла-гъэ кыргъекүягъ, джыри къе-гъякло.

Адыгээмэ ялофи, ермэлхэм ялофи бækэ зэтекырэп. 1864-рэ ильэсэм Кавказым къи-хиубытэрэ ячыгужь къирафы-гъэхэу адигэхэр Анатолием, Къоکыпэ Благъэм, дунаим инэмыхкэрэ чыпэхэм аратэ-къуагъэх. Непэ ячыгужь пе-чыжъяу, ау ар, бәми макәми, ягугъэ-гупшицэ хамыгъэзэу щы-лэ адигэхэр яцыфышъхъэ твакъ.

Этхъэмрэ зэрэзэгэцүжбын бэ-хэр зигугу къетшыгъэ зэфэ-мыйдэнгъээ-зэтекыныгъэм ианах къизэркю-гурьыгъо-шумэ аащыц. Адыгэхэр зэры-фэгъэх Тыркуем зэрэфшэшиг-къагъехэм къыщымыуцухэу «тыркугъэр» къэралым къыщы-ухумэнри пшъерильзэу зыфа-гъэцүжбынгъэм фэдэу зеклохэ-зэ, яныдэлъфыбзэ къаухумэ-жын альэкыгъэп.

пчыагъэки анахыбыэу зыщып-
сэухэрэр Тыркуер ары. Ады-
гэхэр Анатолием зыщыгсэу-
хэрэ ильээси 152-м кыкыктоц
зыки дэмыхихэу зы гьоугу-
льягъом кырыкыулагъэхэу плон
плъэкыщтэп. А уахътэм
кыкыктоц анах чэнэгъэ инэу-
льэпкыым ышыгъэмэ къахэ-
шырэр адыгэмэ янахьыбэм яны-
дэльфыбээ зэрашокыодыгъэр
ары. Аш Тыркуе къэралыгъом
ригъэктоокыгъэ ассимиляции
политикэм иягъэ зэрэхэлтыр
гъэнэфагъэ. Ау етгани кыдэ-
ллытэгъэн фае ячыгужь зэра-
гъэбгынэхэ уж гъаш!эм, щын-
ыгъэм зэрэзыгагъэпкіэшт,
зэрэпсэущтхэ къодыем иоф
зезыфэгъэ адыгэхэр зырагъэ-
тыйсхэгъэхэ чыпак!эхэм
«зыщарагъэдэн-зыщарагъэштэ-
ним», зыхэтэгъэхэ гукыодыгъо-
хэр зыщаагъэгүшшэнхэм пыль-
хээз, япсихология беклэ зэхъо-
кыгъэ зэрэхъульгэр.

Адыгэ лъэпкъым инахъыбэрэ тыркугъэхэмрэ зэкірыпчынхэ умыльэкынэу зэхэгъэщағъэ хъугъағъэ нахъ мышіеми, ар, зы бгъумкіэ, ермэлхэр «лъэп-сэрыхым» нахъыбэрэ рыгущи-Іехэу зэрерагъяжъағъэм, курд зыкъеғетыныгъэм къарыу зэригъотыгъэм, адре бгъумкіэ, зэрэдунаеу зэлъызыыштэгъэ лъэпкъыгъэ-бэнэнгъэм апкъ къикыкікіэ зэкірьтхъыгъэ хъу-гъэх. Джы адыгэхэм Я Хэкужь бгынағъэ игугуу Тыркуем на-хъыбэрэ щашы, зы лъэпкъыр нэмыйкі лъэпкъым хэмийкодэ-ним, лъэпкъыр лъэпкъэу къэ-нэжъынним, зэшүағъэуцожъы-ним кіэдэух.

Тыркуем щыпсөүрэ адыгээ
диаспорэ аш фэдэ 1оf зы-
щыхэтыгъэ, джыри зыщыхэт
лъэхъаным къыдиубытэу штэ-
мэ, хэкурьс адыгэмэ ялоf нэ-
мыкъ шыыпкъэу ячыгужъ щы-
реклокъыгъ. Совет хабзэм ихъа-
тыркэ зылпкъ итэу къералыгъом-
иадрэ лъэпкъ пстэуми афэ-
дэу, адыгэхэми яныдэлъфыб-
зэ къаухъумэжын альэкъыгъ,
сыйдрэ лъэнныкъоки адыгэмэ
цыиф гъэсэгъабэ къахэкъыгъ.
Арышь, непэ Урысыем щаглугъэ
адыгэ цыиф стандартым ишын-
къэрэ Тыркуем къыщтыджыгъэ
хэхэс адыгэм ицыиф шыыкъэрэ
зэтемыифэ-зэфэштъхафэу зау-
жыгъ.

МэшбашІэм ильтэмыдж хэгъэгүхэр зэрепхых

Мэшбэшэ Исхъакъ къыlya-
гъэхэми, интервьюхэми, ит-
хыльхэми къащыхигъэшыгъэ

игупшысәхәм, иеплъыкіәхәм түкъапкырықызы, титхыгъз зәфәхъысыжъ фәтшыным иғъхъульыу сшошы.

«Ени Шафак» («Нэфшэгъс кълпс») гъэзетым и журналисти эз Карабурч Хъарунэ Мэшбаш! Эм ритыгъэ интервью мыш фэд дэу къышло: «Сэ сицыкly дэдэу, ильэси 7 — 8 нахь сымынъжжэу, адигэ лъэпкыым ышхъэ къырыкъолгэ тхъамык! Э гъошхо-гоошхор зэхэсхэу ез гъэжьэгъягь. Сятэж-сянэжьмэ яхъак! Эщ нахынъжхэр щызэлү-к! Эхэти, щызэдэгүшь! Эштгэвэр! Зигугу ашынтыгъэхэр къызын гуриоштыгъэхэп, ау сшлогошшэ гъонэу сядэу штыгъэ. Гүшциэр аухэу зэбгырыкыжыхэ зыхну-к! Э, къысфагъэпгэштыгъэ: «Мы зэхэпхыгъэхэр зэхэпхыгъэп, зыштыгъэгүупш! Нэмэйк! Э чын! Эшүүлөтэхъон!»

«Кавказ заом фэгъэхынгээ я 60-рэ ильзэсэм ыпэкіэ сыйтхэнэу езгэжьагь. А заор кынзылтыкырэ сиалэрэ поэмэү «Хыуай» зыфиорэм мыш фэдэхэр кыышысэлох: «Тапэкіэ тыпльэмэ, пщагъор танэу, тақыбыкіэ пчылэр кытхалу...». Мыш фэдэ гүшүлэхэр аүштэу къэзгъанэмэ, пхэнджэу къагурылохэу, яягъе кысагъэкынкіэхүнэу зэрэштыйм кыжэкыкіэ «Ау джы сыйдэу дахэу тып-сэура!» зыфеплощтим фэдэсатырхэр пыстхэжьыштыгъэ. Тэ «Урысые Федерацием щыпсэурэпстэури урыс» зыими кытилуагъэп. «Усыдрэ льэпкьими, убззухъумэжь, уишэн-хабзэ льыгъекlyat!» кыталаугь.

Цыфэу уштыным къыкылар, мыш дэжым е нэмыйкэрэ. Чыпэ ушылэн, мырэущтэу е нэмыйкэу уштын къодыер арэлтийн. Цыф щытыкэм къызэльеубытываащ фэдэуи, мыш фэдэуи уштынныр, мыш дэжьми нэмыйкэрэ чыпчи ушылэнныр. Цыфхэр тыйдэрэ чыпэ щылэхэми, ашыгысэунэу фаех, зэрэщыгсээ уштым пылых. Аш фэдэуи

псэүнүм, щылэнүм зэрээзыф-
күдьиэрэм хэбзэ-бзыгхъэхэри,
хэбзэ-бзыгхъэнчьехэри зэды-
хэльхэу кыыхэкы. Зэрэпсау-
таоу хэбзэ-бзыгхъэри, гуклэ-
гьури, енэгуери, шолтыкри,
щымылэныгье-мыльэкыныгье
амалынчагхъэхэри аш зэды-
хэльых. Зыщыгсэурэ чыгылэм
апеклэкыгье тхъамыклагхохэр
агу къегжэкыжы, ягугъэ-гушуа-
гъохэри а чыгылэм къыштэлэ-
мых, къыштэшхъялъэх.

Диаспорэ лъэпкъ щытыкіэри, хэкурыс лъэпкъ щытыкіэри, зым щыкіэрэр адрэм риъэкъужьэу, лъэпкъ щытыкіэ зырызых. Лъэпкъ щытыкіэхэр шхъяфа-шхъяфафэу пштэхэми, ежхэри зы шыкіэм итэу гъэспыгъэхэп. Социологическе еплтыкіэ зэфэшхъяфафхэр, политическе, культурнэ хъугъэш-шлэгъэ зэфэмыдэхэр ахэм акыб дэтых. Лъэпкъ зэфэмыдэ-зэтекыгъэхэр зы лъапсэ яэу щытих нахь мышлэми, зэкіэ зы жэкіэ къэгущылэнхэ фау бъэуцуи, угүгъи хъуштэл.

Кіекіә къеплон хъумә, Мәш-бәшіл Исхъакъ Тыркуем къы-зэрекуагъэм, цыф зэмйлә-ужыгъубәмә зэралкылагъэм, зәфәмыйдә ептыкілә-зәхашілә зиң гъезет зәфәшъхафхәм интервью зәраритыгъэм, къэрал Іәнатілә зыныгъхәми, цыф жыгуғъеу къэзэрәугъоиғъехәми гүштіләгъу зәрафхъуғъэм, а пстәури «Адыгэ Хәкужъым къикыыгъэ зы адыгәлым» адыгәбзә закіекілә зәрәригъеклокыгъэм мәхъанәшхо, осәшхо я!. Сә сшъхъекілә сыпштәмә, адыгэ тхаклошхор Тыркуем къызэрекуагъэм ишүағъекілә, куп зәфәмыйдә зәлукылагъехәм яеп-лыкілә зәфәшъхафхәм тиду-най гупшысә къызэрагъебаирәм ептыгъян, уасә фәшыгъян зәрәфаер сә джы lypkіlәу зәз-гъешләгъяу, зәхесшләгъяу зы-заслугау.

КЭНТЭЛ Фэрхъат. Зээзыдзэкыгъэр Хъуажь Фахьри.

Къыдэхъугъэм рэгушхо

Пшіэрэ Іоғыр угу риҳкэу урылэ-
жъеншыш, урыпсәүжыныр пфызәшшокіеу,
ащқіе уасә къынфашиәу уштыңыр
зыфәдәр дәгъоу ешіә къуаджэу Еджэр-
къуае шыпсәүре Дзыбә Асхъад. Ащ-
дәжь бләкіштә мағәхәм тышылагы.

дэвж слэгэвээ мафэхэм тывшгаа.

Асхад 1938-рэе ильээсүм къехъугь.
Заом имэшложь ар химыубытагээмүү,
къыгъяшлагъэм къыздырихъакыгъэ улаан-
гъэр ашь къытырищаа — Асхад фэшь-
хяафэу сабыилл къызкэнэгъэ тыр-
фронтын шыфахын.

— Шылыкъэ, «ибэ щылакъэ си!» ся-
тэшэу Батырыйл сиғээуагчэп, —игу-
гээкъяжхэмкэ кындаадга Асхад.
— Ыныбжэ хэхтэгээ хязырэу щы-
тыгъэми, ылтэекъырэмкэ сянэу Ха-
джэт кындаадга эштэгчээ. Тянэ игууту
къэсшымэ, колхоз губъюхэм къахэкүү
зийнээсэфыгъэу зы мафэ къэсшэжьы-
рап. Кынныба кынтилдэгчагч аш!

рэл. Кыньюз кылгылтывуац в аш:
Кын ымылтъягууэй плон плькыштылтэп
Асхади. Классил! нылп аш кылуу-
хыгъагъэр губбюм лэжъэнир зыщи-
реяжъэм. Апэ илэгъу күлэццыкүхэм
ахэтэу хъамэм IoF щишлагъ, etланэ
ильэс 16-м итэу тракторнэ бригадэм
хэхьагъ. Ильянсыкъорэ прицепщикыгъ,
нэүжум тракторым тетъисхьагъ.

— Орэчәш, орәмафә, жыбыгъэуи орехъу, чылбай орехъу — планэу тиэр тымыгъэцак! — шъофым тыкыктыштыгъэп, — кыкылгъэтхы Асхад. — Ильес 45-м ехъум ары сызэрэлжэхъягъэр.

Тракторын къехынэу Асхад зэрэхүү гагьэр зэ ныїэп — 1957-рэ ильэсүүм щегъэжьягъэу 1960-м нэс дзэм къулыкъу щихыг. Аш къызекъыры ары унагъо зишгагъэри: пшъештээ ныбжыкъяа Сайдэт аш шхъэгъусэклэ къыхыхыг.

— Ари ыштыкъэ кымылэтэу ләжыагъэ, сэри зэрэслээкіэу сишүаагъэ унагъом, колхозым, чылэм язгъэкыгъ, — къелуаты быйсымгуашэм. — Чемышеуи юофшыагъэ, колхоз губъюхэри спклагъэх, кіләлэцыкыл ыыгылпәми ильэс 20-рэс сыйылпәжыагъ. Ау сыйд тшлагъэми, тиорэтишлэрэ зэхэлтэйгъ. Аш ихъатыркіес сабынтифи залетлүгүр.

Сабыйгы зэдэгтүүв.
Илэжьаклэрээ ицынфыгъэрэкээ икъоджэгтумэ лытгэнэгъэ къызфязыгъэшшыгъэ Дзыбэ Асхад непэ насыпышу — къорэльф-пхъорэльфихым афшыхафэу ац къаклэххувхажыгъэ нэбгыритфи ныжь-тыжхэм къятэкъокыгъ. Сабийхэмки насыпышху — чыжьэу клонхэ ямышыклагъэу ахэм щысэте-

хыпIэшly апаshхэ итых тэтэжъэу Ас-
хадрэ нэнэжъэу Сайдэтрэ.

Дзыбэ ллакъо Еджэркъуа щыпсэ урэмэ тыгу кындеэу тафегушшо аш фэдэ нэжь-лужь гъашыагъэ зэрялэмкээ

ыкыри бэрэ ахэм яжыау чөтүнхэй тафэлъало.

СИХЪУ Султан.

Сурэтыр тезыхыгъэр Фэкъол! Хъамед.

Уахэдэшт, ау укэгъожыщба?

Лээпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм Урысыем изаслуженэ аристэу, Адыгэ Республикаин инароднэ аристэу, драматургэу Пэрэнэ Чатибэ ытхыгъэу «Сыфаен къесщэнэу! Сы-фа-еп» зыфиорэм тэхыгъэ къэгъэльэгъоныр агъеуцуну фежьагъэх. Режиссерыр Къалмыкын изаслуженэ аристэу, Адыгейн искуствэхэмкээ изаслуженэ Иофышшоу Хъакъуй Аслан.

— Къэгъэльэгъоныр тшогъэшэгъон, — къитиуагъ Хъакъуй Аслан. — Артистхэм ярольхэм иоф адашэ.

— Республике тхыль тедзаплэм комедиер къышхаутыгь. Аши мэжвэнэ еота?

— Ошла, пьесэр авторым къыпхихынэм зи мыхъун хэслэгъяар. Аш къыхэзгэхъонуу сыйфаэр Адыгэ Республикаин культурамкээ и Министерствэ зэңжээжээхъигээм шүхъафтын зэрэфишигъэр ары. Драматургэу непэтилэр бэл. Яофшагъе уасэу фашырэм егъегушох.

— Пэрэнэйко Чатибэ ипье сэхэр зыдэт тхыльым бэрэ тырамыгъажэу къышхаутыгь.

— Ашкээ лъэшэу тафэрэз Адыгэ Республикаин лээпкъ Иофхэмкээ, Икэлбэ къэралхэм ашын-псэурэ тильэпкъэгъухэм адьяяэ зэпхыныгъэхэмкээ ыкы къэбар жууцэхъем иамалхэмкээ и Комитет итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр, республикэм итхиль тедзаплэ ипашэу Къуикъо Шхъамбай, нэмыххэу зиштуагъе къэзгээхъягъэхъэр тхяа гээпсэух. Пэрэнэйко Чатибэ ипье сэхэр зыдэт тхыльым нэбгырабэ къыкэеупчээ.

Ныбжыкэхэм сыда хахыщтыр?

— Комедиен уигъэшхырээ къодын, уенлу. Артистхэм ся-дэлгүү, упчэхэр...

— Къызгурэо къапло пшоин-

гъор. Комедиер ныбжыкэхэм нахь афэгъэхыгъэми, ны-тихэри ригъегупши сээштых.

— Даур Жаннэ ироль уигъэрэхъятынэу щытэл. Пшашшэр унагьо ихь шлоигъу, ау клаалэм янэ-ятэхэм ахэсынэу фэяхэл.

— Ар щыэнэгъэм къыхэхэгъэ щыт. Пшашшэр зигъэгүсэн, зишытэжын ылъекыщ. Псэлъихъохэм ахадэ.

— Ахадэрэр дэхъурэба?

— Спектаклэм тызэреджэштыр къыхэхэгъэгэгоп. «Ахадэрэр дэхъурэп» цэу фэтыусынки пшохэштэл. Адыгэ гүшүэжхэр къэгъэльэгъоныр щытэгъэфедэх.

— Нэхэе Мэрджанэт, Хъакъуй Андзаур, Хъэлэштэ Саныет, Ахъмэт Артур, Мурэтэ Рустам, нэмыххэу артистхэм гүшүэгъу тафхэхъугь. Зэфхын-сүххээм угагъегупши.

— Къэгъэльэгъоныр къуджэм дэсхэм нахь яшыклагъа? Уччэлм иджэул къалэм щыпэлэгъурэм ебъяаш пшоинго охъу. Ныбжыкэхэм язакъоп къэгъэльэгъоныр зыфгээхъыгъэр.

— Модэм бэрэ къитегущы-иэх, артистхэм ар ашоогъэшэгъон, ярольхэр къизэеуахынхэм фэши ежхэм яшэн-зеклиякэхэр агъэфедэх ашоин-гъоу къитщаагъэхъу.

— Адыгэ Республикаин Урысыем иавтомобиль шөльтөрхэм ашашээ — 01. Москва тыщиэу нэбгырабэ къитэупчэу къыхэгъигъ. Адыгейир нахьшоу зэрэгтэшэнэу фаех.

— Ар дэгъуба, зи мыхъун хэтльгээрэп.

— Дэгъум къыкэлъыкээрэп ары спектаклэм къышыхэдгээшырээр. Модэм ныбжыкэхэр зэлъикгульх. Автомобиль дахэм пшашшэр исин фаеу ельтыэ. Унэу зышыпсэурэм итеплы къидельтыэ. Анах дахэу зифапэ, зыгорэущтэу къахэш юлоигъу.

— Аслан, ныбжыкэхэм татагушиэ зыхъукэ, бащэрэ туубыхэу зыльтэхэрэм талокэ. Ташытху хүүтба?

— Зэкэ ныбжыкэхэр тыубыхэрэп. Аслагбээм, шэн-хэбээ дахэм язехъан афэгъэсагъэхэм япчагъа маклэп. Модэм ельтыгъэу зызыфапэрэм зөгъэдэхэ, зешытэжы, иныбджэгъухэм затырилтыкэеу къытгэгъэхъу.

— Комедиен цыфыр ыпүн зэрилэкыщтыр ары къыхэзгээштыр эштэй.

— Комедиен изакъоп, театэрэ зэрэштэу штээм, пүнүгъэм фэлэжээнир ишшэриль. Комедиен угъэшхы, аш да��лоу шүүм уфегъасэ, щыэнэгъэр нахь дэгъоу къыбургургэлоо.

— Модэр щыэнэгъэм къегуая?

— Спектаклэм фэгъэхыгъээ джэуалыр къызэзгээфэшт. Сыд фэдэрэ лъэхъанэ укытегущы-иэштми, модэм мэхъэнэ хэхыгъэ сидигуу раты. Жын хууцээ икэрыкэу къыфагъээжы. Пэрэнэйко Чатибэ ипье дэгъоу хэслэгъорэм ашыщ модэм тегущиэрэ клаалэу зэхъокыны-

гъаштум игъогу тэхважыгъэм и образ. Къышэнэу, унагьо ёшээней ю фэмыгъэ клаалэм шхъэйхъэу къео: «Сыкэгъожыгъы. Къесщэнэу сыйрай!» Яни, ёшыпхуухэри егъегушох.

Адыгабзэр ялъэпсэшү

— Аслан, республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ия XIX-рэ зэфэс непэ щыкюшт. Адыгабзэм изэгъашэн тегущиэштых.

— Къуджэхэм къарыкыштхэм сэри салыкэ шлоигъу. Спектаклэм адыгабзэкэ артистхэр щегушиэх. Чылхэхэм адэсхэм аш фэдэе театральнэ юфшагъэхэр лъэшэу яшыклагъа. Къуджэм къыдкыгъэхэр къалэм ёшпэхэрэм яшэн-хабзэхэм зэхъокынгъеу афэхъурэр артистхэм къагъэлтэй.

— Къэгъэльэгъоним юф дэзьшэхэрэм ацээ къытфено тшоигъу.

— Гъеуцуунымкээ сурэтышэу Р. Сихъум, щыгынхэм юф адэзьшээрэ Р. Іешхъэмафэм, орэдышъор зысүсигъе А. Лыбызум, къашхъохэр зыгъеуцугъе А. Испуын, нэмыххэу къэгъэльэгъоним хэцагъэхэм спектаклэр къагъэбайштэу сэлтэйтэ.

— Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцээлэхэу зытим ихудожественнэ пащэу Шхъэлэхъо Светланэ, режиссер шхъа-иэу Кукэнэ Муратэ гүшүэгъу тафхэхъугь. Къэгъэльэгъоним къытштхуу гъэхъ.

— Щыэнэгъэм диштэрэ искуствэм цыфыр ыпү. Лъэпкъ театрэм ипашхэм зэгъэшшэнхэр ашых, нахь дэгъур къыхахы. Пэрэнэйко Чатибэ ипье дэгъоу хэслэгъорэм ашыщ модэм тегущиэрэ клаалэу зэхъокыны-

гъаштум юф дэзьшэхэрэм ацээ къытфено тшоигъу.

— Тхашуу гээштэй.

— Сурэхэм артихэр: Хъакъуй Аслан; Мурэтэ Рустам, Даур Жан, Ахъмэт Артур; Нэхэе Мэрджанэт, Хъэлэштэ Саныет, Хъакъуй Андзаур.

Зэхэзыщагъэр ѕыкы къыдэзыгъэйштэй:

Адыгэ Республикаин лъэпкъ Иофхэмкээ, Икэлбэ къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адьяяэ зэпхыныгъэхэмкээ ѕыкы къэбар жууцэхъем иамалхэмкээ и Комитет Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000,

къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шхъа-иэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, шхъэдэкыжь зыхъырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкээ, телерадиокъэтынхэмкээ ѕыкы зэлъы-Іэсикээ амалхэмкээ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылпэ гъэлорышап, зэраушыхъатыгъэрэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъатыгъэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкіэмкіи пчагъэр 4142

Индексхэр 52161 52162

Зак. 116

Хэутынхэм узшыкіэтхэнэу ўхьтэр

Сыхъатыр 18.00 Зыщаушыхъатыгъэр эхъ

уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъа-иэр

Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъа-иэм игуадзэр

Мэшлээжко С. А.

Пшъэдэкыжь зыхъырэ секретарыр

Жакіэмкъо А. З.

АДЫГЭ ХАСЭМ ИЗЭФЭС

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ия XIX-рэ зэфэс Къэралыгъо филармониет непэ щыкюшт. Къалхэм, къуджэхэм яллыкло 440-рэ зэхахьэм хэлжээшт, зэфэсийн нэбгырэ 500-м нахьыбэ къырагъэблэгъагъ.

2013-рэ ильэсийн къыщуублагъэу Адыгэ Хасэм Иофшагъа. Иэр зэфэсийн Ѣзыгъахысыжыт, уахътэм диштэу унашьохъэр Ѣаштэштых. Хэсашхъэм иапэрэ зэхэсигъоу

Непэ зэлукэштых

шэмбэтым зэхаштых Ѣаштэштых.

— Республикаин имамыр псэукэ нахьыбэ зэрэхъущтых та-пэки таизэрэлтийштых, адыгабзэм, тарихъым, шэн-хабзэхэм язэгъашэн ыкы ягъэфедэн, фэ-

шхъаф Иофшагъохэм татагушиэшт, — къитиуагъ Адыгэ Хасэм итхаматэу Лымыщэко Рэмэзан.

— Лъэпкъ театрэу зытим ихудожественнэ пащэу Шхъэлэхъо Светланэ, режиссер шхъа-иэу Кукэнэ Муратэ гүшүэгъу тафхэхъугь. Къэгъэльэгъоним къытштхуу гъэхъ.

— Щыэнэгъэм диштэрэ искуствэм цыфыр ыпү. Лъэпкъ театрэм ипашхэм зэгъэшшэнхэр ашых, нахь дэгъур къыхахы. Пэрэнэйко Чатибэ ипье дэгъоу хэслэгъорэм ашыщ модэм тегущиэрэ клаалэу зэхъокыны-

гъаштум юф дэзьшэхэрэм ацээ къытфено тшоигъу.